

Ezt láttam Mongóliában c. film
cenzuraszövege.

Nyolcezer kilométert tettem meg, míg erre a távoli és mégis rokon földre érkeztem. Nézzünk szét egy kicsit abban a vendégszerető országban, amelyet alig-alig ismerünk. Vidéki utamon minden-felé rengeteg állatot láttam. Az ország területe tizenhat-szorosa Magyarországnak, mégis mindig új legelőt kell keresni. Ez a mongol család most érkezik tevéivel az új telepre. És már alakul is a hagyományos sátorszállás, a jurta. A vastag nemezborítás kitűnően szigetel és védelmet nyújt a hideg és a meleg ellen. A sátor könnyen hordozható, felépítése alig fél óráig tart. Nézzék csak, ez itt fent az ablak, estére becsukják. Ma már az sem ritkaság, hogy villany vezet a jurtába és motorke-répkár várja gazdáját. Az állatok télen, nyáron a szabadban vannak. A jak hosszú szőrzete ehhez az életformához idomult. A jak és a szarvasmarha keresztezésével tenyésztették ezeket az ismerős fajtákat. Esteledik. Gyűlik a sok zsíros tej, amelyből több-fajta, változatos étel készül. Első látásra nagyon furcsa volt, hogy a kancákat is megfejjik. Ehhez bizony a kicsikó segítsége is kell. A tej a nép legkedvesebb csemegéje, sok más ételének alapanyaga. Csodálkozva néztem én is, hogyan készül a turbóból kenyér. Kevés a gabona Mongóliában, így segít magán az ember. Míg a tej-kenyér a napon szárad tegyük eleget vendégszerető barátaink meghívásának és látogassunk el egy jurtába. Itt ülnek már kis zsámolyon a házigazda körében az ismerősök. Kumiszt töltenek a poharakba. Ez a lótejből készült, néhány napig erjesztett üdítő ital, a mongolok nemzeti itala, úgy isszák, mint mi a limonádét. A sütemények is lótejből készülnek. De gyerünk tovább. Most hajtják haza a legelőről a félvad, szilaj lovakat. Fáradságos munka a lovak betörése. Ezek a gyakorlott emberek is csak nagy erőfeszítés árán tudnak érvényt szerezni akaratuknak. Bár ezt a lovat felajánlották nekünk, azért mégis csak biztosabb a jó te-repjáró autó. Ezzel látogatunk el az Arhangaj tartományba. A mozgó gépállomás munkájában nélkülözhetetlen az embernek segítő ló. Téli takarmányt gyűjtenek. De megjelent már a modern technika képviselője, a traktor is. Nagy gondot okoz a vízhiány. Messze

földről hordják azt a keveset, amit kis patakokban találnak. A Gobi-sivatag határán magyar kutrafógépek tűnnek fel. A mongol munkások szeretettel fogadják a magyar szakembereket. Harák Ferenc bányászt a csoport vezetőjét és a többiüket, akik messze földről eljöttek, hogy vizet keressenek a terméketlen sivatagban. Szakos József intésére, a Csepel motorja magasba emeli a furótornyot és a többévig tartó munka megkezdődik. Bemutatjuk szállásunkat, a kényelmesen berendezett jurtt. Az első estén magyarok és mongolok együtt kortyolják a teát, ismerkednek egymással. Gondolataik otthon járnak a családnál, a gyerekeknél, a távoli Budapesten. Következő állomásunk Erdenidzu, a többszázéves kolostor-város. Épületei a mongol budhista művészet legszebb emlékei. Évszázadokon át itt hódoltak Budhának. Az imámalom közvetítésével isteneikhez fohászkodtak. Az egykori kolostor épületei ma műemlékek, amelyeket megbecsül és gondoz az állam. A vasllásnak még ma is vannak hívei. A főváros nagy kolostorában a Gandanban imádkoznak. Szertartásra gyülekeznek a lámák is. A szent zászlók tornya alatt ősi ritus szerint tisztelik Budhát. A kézmozdulatokat és a szertartási eszközöket szigorú szabályok irányítják. Míg az ima tart tekintsük meg a kolostor könyvtárának néhány értékes példányát. A kézzel írott és festett kódexek és a művészi miniatűrök sok évszázad tudományát és szokásait örökölték meg. Sátorában látogattuk meg Erdenphel főlámát, a mongol budhista egyház fejét. Ezüst diszitással borítják a hagyományos formájú teásészét a beszorkányoskezű népművészek. Elefántcsontból gyönyörű miniatűr szobrokat készítenek. Szuhe Batornak a nép hőségének szobrát mintázta Szesui Hua Sua öreg kínai mester hihetetlen finomsággal. Egy falusi iskolában vagyunk. Vége a tanításnak. Mindenki siet haza. Bizony még nőni kell, hogy olyan jól menjen a felszállás is, mint maga a lovaglás. Ma egy kicsit később érnek haza ezek a gyerekek. Ezuton kérjük a mamák elnézését, mert utközben a mi kedvünkért egy kis lovasversenyt rendeztek. Budapesten minden bizannyal zavarba hoznák legjobb lovasainkat is. Az idősebbek más sporttal szórakoznak. Repül a nyíl. A helyes találatot a versenybírák különös ősi módon jelzik. A birkozó verseny sok részlete megőrizte a régi hagyományt, de a birkozók kalapja már a mai divatot követi. A közön-

séget hagyományos sas-mozdulatokkal üdvözlik. A versenyen az győz, akinek sikerül ellenfelét a földre dönteni. Hegyek között épület az ország százezer lakosu fővárosa, Ulan Bator. 1921-ben Szuhe Bator vezetésével a nép lerázta az elnyomók uralmát. Azóta háromszor volt veszélyben a köztársaság, de a Szovjetunió segítségével mindannyiszor megvédték a nép hatalmát. Ezt hirdeti a szovjet hősi emlékmű. Harminchat éve már, hogy Mongólia ősi földjén a nép uralkodik. Azóta megárvltozott Ulan Bator képe is. Színházuk a kulturális élet egyik központja. A mozi éppen egy vietnami filmet játszik. Sok külföldi fordul meg az Altáj Szállodában. Tegyük egy kis sétát a főváros utcáin, a délutáni napfényben. Korszerű iskolák várják reggelenként a sok kis diákot. Az állami egyetemen a legmagasabb tudományokat tanítják. Az utolsó tíz évben sok modern lakóház épült. Épül az Uttörő Palota. Mindenfelé állványok, toronydaruk jelzik az új építkezéseket. Ahol azelőtt ipari egyáltalán nem volt, ott ma, új bőr- és élelmiszeripari kombinátok emelkednek. A néhány éve épült vasutvonal az egész világ vérkeringésébe bekapcsolja a Mongol Népköztársaságot. Viszontlátásra Mongólia! Még egy utolsó pillantást vetek változatos tájaidra, felejthetetlen szépségű vidékeidre. Megismertem és megszerettem népedet, mely az ősi mongol földön új életet teremt. Viszontlátásra!

V é g e .